

dások között és a nap végén Ramháb Mária, az IKSZ elnöke okleveleket és ajándékokat adott át azoknak az informatikus és könyvtáros szakembereknek, valamint könyvtáraknak, akik a mindenkor és mostani projekthéten kiemelkedően sokat tettek az Internet Fiesta sikeréért.

A zárszóban *Ramháb Mária* arról szólt, hogy jó élmény az, amikor külsősök meglátják és értékelik a könyvtárak és könyvtárosok jó munkáját. Szomorú, hogy olyanok is vannak, akik nem tudnak rólunk semmit. Folyamatos feladat, hogy

ezt a szélsőséges vélekedést közelítsük egymáshoz. Figyelmeztetett: csak a munkánkkal tudjuk megmutatni, hogy kik vagyunk, mit és hogyan teszünk. Csak a fáradozás hozhat jó eredményeket, olyan pozitív értékeléseket és véleményeket rólunk, amely megerősítésre mindannyiunknak és folyamatosan szükségünk van.

Ásványi Ilona

*Egyházi Könyvtárak Egyesülése
elnök*

KOMPETENCIÁK ÉS TRENDEK

MKE KONFERENCIA – 2019. ÁPRILIS 3. OSZK

Immár negyedik alkalommal szervezett a könyvtárosi kompetenciák témában – idén *Kompetenciák és trendek* címmel – nemzetközi tudományos konferenciát az MKE 2019. április 3-án az OSZK-ban.

A szervezők, *Barátné Hajdu Ágnes* elnök és *Gerencsér Judit* főtitkár asszony különös figyelmessége volt, hogy a konferencia előadóit már előre megismerhettük az MKE honlapján: <https://mke.info.hu/>

Barátné Hajdu Ágnes MKE elnök asszony köszöntője után az első megszólaló *Giuseppe Vitiello*, az EBLIDA igazgatója, a tudásmenedzsment elismert nemzetközi szakértője volt. *Open access, open knowledge, open-minded libraries: the EBLIDA vision for libraries in Europe* (Nyílt hozzáférés, nyílt tudás, nyitott könyvtárak: az EBLIDA ajánlásai az európai könyvtárak számára) című előadása elején, Pascal „mi lett volna ha” gondolatát idézte. Azt vetette fel, hogy mi lett volna, ha a könyvtárak az internet megjelenésével egy időben azonnal vállalták volna a digitális tartalmak gyűjtését, őrzését és közzétételét a kiadók helyett, felidézve a kiadók kezdeményezte TULIP Projektet, az

Elsevier Electronic Subscriptions (EES) elődjét. Elmondta, hogy a könyvtárak csak napjainkban kezdenek ébredezni, és úgy látszik, még mindig nem dőlt el, hogy a digitális tartalmakkal kapcsolatos feladatokat a kiadók vagy a könyvtárak vállalják-e magukra. Ezután az EBLIDA új stratégiai tervének vázlatát ismertette. A terv figyelembe veszi azt, hogy szerte Európában milyen a könyvtárak megítélése politikai, jogi, társadalmi szempontból. A szervezet ajánlása a valóság elemzésén alapuló adminisztratív és operatív segítséget kíván nyújtani a könyvtárak számára. Azt is tartalmazza, hogy a nyílt hozzáférés a tudományos folyóiratokon kívül egyéb tudományos dokumentumokra és más műfajokra is ki kellene terjeszteni. Ehhez persze egyrészt új, egységes európai szerzői jogi jogszabályalkotás szükséges. Másrészt pedig tekintettel kell lenni a kor olyan kihívásaira és feladataira, olyanokra, mint az infokommunikációs kultúra, a minőségi oktatás, élethosszig tartó tanulás, mesterséges intelligenciák, a szegénység felszámolása, esélyteremtés, a fenntartható fejlődés, a környezettudatosság stb. E kihívások között kell felismerniük a könyvtáraknak a feladataikat és esélyeiket,

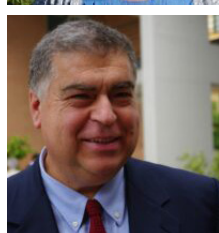
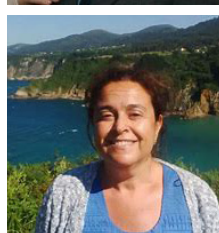
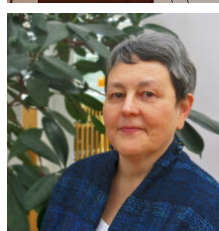
hogy ne szalasszák el – „mi lett volna ha” – lehetőségeiket.

Második előadóként *Barátné Hajdu Ágnes*, az MKE elnöke, az IFLA Igazgatósági Tanácsának tagja ismertette az *IFLA új stratégiáját*. Ezután *Tuula Havisto* (kulturális igazgató, Helsinki City Library – Oodi, Finnország) mutatta be a gyönyörű, korszerű, a 21. századi kívánalmaknak megfelelő, sőt irigylésre méltó Oodi könyvtárat, mely a szakmaiság maximális érvényesülésével, a szakemberek kiváló együttműködésével kialakított koncepció nyomán valósult meg. (*The concept of the new Helsinki Central Library Oodi – what does it mean to professionals and professional skills?*)

Utána *Kiss Gábor*, az MKE elnökségi tagja, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója *Off-line könyvtárosok, on-line használók... Innovatív megoldások a könyvtári szolgáltatások szervezésében* címmel a 21. századi kihívásokról beszélt. Arról, hogy a helyben, (off-line) működő könyvtárainkat ma már bárki, bárhol (on-line) elérheti. Míg a társadalom és benne a könyvtárosok nagy részében még mindig hagyományos könyvtárkép él, a fiatalabb, interneten szocializálódott generációk már más igényekkel lépnek fel. A könyvtár ez utóbbiak számára tudásközpont és a közösségépítés helye. Azt kívánják és várják el, hogy az információhoz gyorsan, pontosan, nyílt platformokon jussanak hozzá. A könyvtárosoknak tehát ahhoz, hogy a könyvtárhasználók elégedettek legyenek, új, korszerű, naprakész tudással kell rendelkezniük, ismereteiket tanulva-tanítva kell

folyamatosan szinten tartaniuk és továbbadniuk. A továbbiakban a zalaegerszegi könyvtár jó gyakorlatait, programjait mutatta be, mint a *Légy tudatos internetező!* projekt, a *ZEGerésző* című online helyismereti játék, vagy a *Byte-ok között barangoló* internetes vetélkedő és a *Booker Kids* meseolvasó, történetmesélő alkalmazás.

Blanca Rodrigez Bravo (University of Leon, Spanyolország) *Developing research support services in Spanish academic libraries* címmel a spanyol egyetemi könyvtárak hálózatáról, a kutatást és oktatást támogató szolgáltatásairól, illetve ezek fejlődéséről és fejlesztéséről beszélt. A spanyol egyetemi könyvtárak működését 2011-től törvény szabályozza, mely előírja egyetemi könyvtárak együttműködését a nyílt hozzáférés (OA – Open Access) szellemében. Korábban a kutatók, a felsőoktatásban részt vevő oktatók, hallgatók és felsőoktatási könyvtárak között nagyon gyenge volt a kapcsolat, a könyvtárakban az információk – dokumentumok – megőrzésén volt a hangsúly. Felmerült a kérdés, hogy egyáltalán szükség van-e még napjainkban könyvtárakra? Spanyolországban 2016-ban végeztek egy felmérést, mely a felsőoktatási könyvtárak szolgáltatásainak vizsgálatára irányult. A felmérés eredményeként kiderült, hogy a felsőoktatási könyvtárakban milyen modern szolgáltatások felelhetnének meg a 21. századi elvárásoknak, melyek segítenék a kutatók, oktatók, hallgatók munkáját. Ezek: a kutatók számára tudományos tartalmak előállítása: bibliográfiák szerkesztése vagy különböző projektekben szakmai anyagok

elkészítése, továbbá adatok validálása, adatbázisok és bibliometriai indexek használatának tanítása, kiadványok létrehozása, eligazodás a szerzői jogi ismeretekben stb. A személyes szolgáltatások mellett virtuális szolgáltatásokra is szükség van, mint pl. a távhasználat, távoktatás, az élethosszig tartó tanulás támogatása.

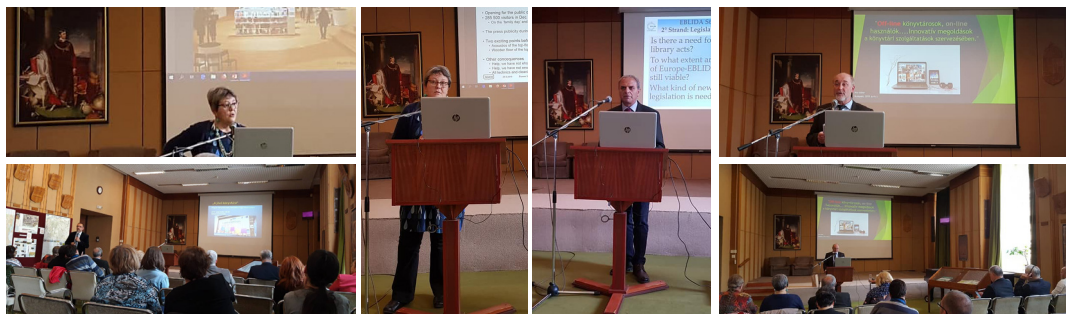
A délelőtti utolsó előadó *Mauro Guerrini* (University of Firenze, Olaszország) volt, aki *From Domanovszky to metadata* című előadásában, tekintettel a budapesti helyszínre, nagyon figyelmesen, emléket állított Domanovszky Ákosnak, a katalógizálás nemzetközi híru szaktekinetélyének. Egy könyvtár, a könyvtár – Domanovszky Ákos szerint – akkor éri el célját, ha jó katalógusokat épít. Ez az elv az internet világában is érvényes, állította az előadó. A katalógus a könyvtárak egyik legfontosabb kompetenciája – ezt mondhatjuk napjainkban is. Az internet elterjedésével egy időben az IFLA munkatársai újragondolták a katalógusok és a katalógizálás modern ismérveit. Így született meg az FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records) modell, mely a használat, a könyvtárhasználók szemszögéből vizsgálta a katalógusokat. Napjainkban az internet, a mesterséges intelligenciák, adatelemzési módszerek stb. lehetővé teszik a dokumentumok maximális, korábban legfeljebb sejtett mélységű feltárását. Az információk közötti összefüggések és kapcsolatok széles körét tárják elénk, ezzel komplex szolgáltatások lehetőségét kínálják fel. Mindez új kompetenciákat kíván meg a könyvtárostól, olyanokat, mint az információs proto-

kollok és különböző kommunikációs nyelvek ismerete. Mindeközben a google és társai nagy nyomást gyakorolnak a könyvtárakra és a könyvtárosokra. De az elgépiesítéssel szemben a személyesség és a humánum biztosításában, a kritikus gondolkodás érvényesítésével, az információk validálásában és revidálásában és még sok egyéb tényező okán továbbra is fontos szerepe van a könyvtáraknak és könyvtárosoknak napjainkban.

Ebéd után *Ásványi Ilona*, az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke *...férfinak ÉS nőnek teremtette... (Ter 1, 27b) Könyvtárosnők és könyvtárosok (!) egyházi könyvtárakban* című előadásában a különböző előítéleteket és vélekedéseket kiigazítva azt bizonyította egy kérdőíves felmérés segítségével, hogy vannak női vezetők az egyházi könyvtárak élén napjainkban, akik felsőfokú szakképzettséggel és egyéb felsőfokú végzettséggel bírnak, és tudásuk nem elavult. A vezetői pozíciót az utóbbi időben pályázati úton nyerték el; nemcsak a vallási elkötelezettségük vagy teológiai végzettségük számított, és az ismeretség. Vezetői státuszuk nem formális, a sajátos, a világiaktól eltérő egyházi fenntartók bevonják őket az intézmény fenntartását és működtetését érintő kérdésekbe: gazdálkodás, költségvetés, humánerőforrás, pályáztatás, szervezeti kultúra stb. (Szerkesztett, bővített előadása olvasható lesz a szakajtóban és később az EKE honlapján.)

Utána *Serap Kurbanoglu* (University of Ankara, Törökország) beszélt az információs írástudásról, szakterületéről, és – saját bevallása szerint – kedvenc érdeklődési területéről *Information*

Literacy as a Transversal Competency (Az információs írástudás, mint transzverzális kompetencia) címmel. A mai, folyamatosan változó világ újabb és újabb kompetenciákat kíván meg tőlünk. Az előadó véleménye szerint a kompetencia készség, tudás és attitűd is, mely segít az egyénnek és a közösségnek, hogy sikeresen teljesítsen a magánéletében és a munka világában (közösségi életében). Az alapkompentenciák vagy kulcskompetenciák meghatározása nem könnyű feladat, vallotta be az előadó. Éppen ezért különböző listák léteznek, melyek a kompetenciákat többféleképpen osztályozzák. Ezek közül mindenki által ismert a PISA, ami az oktatás szempontjaira koncentrál, vagy a DeSeCo, ami az információs műveltséget veszi számba, bár ez utóbbi kompetencia ma már szinte minden listán szerepel. Kérdés, hogy a könyvtárosok és a könyvtárhasználók milyen kompetenciákkal bírnak? Bírnak-e azokkal a kompetenciákkal, melyek segítenek a mai világban eligazodni? A kutatási eredmények azt mutatják, hogy az énkép és a valóság között nagy a szakadék, az önbizalom nagyobb, mint a valós képességek, ismeret, attitűd. A feladat az, hogy ezt a távolságot csökkentsük, sőt áthidaljuk – valós ismeretekkel.

A következő előadó, *Rabbi Zsolt* (Pélmonostori Városi Könyvtár) a kisebbségi létben élők könyvtárosi kompetenciáiról beszélt *Könyvtáros kompetenciák a horvátországi magyarság szolgálatában* című előadásában. Könyvtára, a Horvátországi Magyarok Központi Könyvtára is egyben, háromnyelvű környezetben működik,

ez nagymértékben meghatározza a könyvtár gyűjteményét, szolgáltatásait, működését.

Ezután *Tomasz Gruszkowski* (National Library of Poland, Lengyelország) a Lengyel Nemzeti Könyvtár digitális projektjeit ismertette. (*Open the Library, Now. Digital Projects of National Library of Poland.*) A nyitott könyvtár, nyílt hozzáférés szellemében működő könyvtár szlogenje: Nyissuk meg a könyvtárakat! Most! A könyvtárosok azt vallják, hogy egy könyvtár (a könyvtár) nem a könyvek tárháza, hanem az információ megtalálásának otthona. Abban, hogy így működjön a könyvtár, fontos szerepe van a könyvtárosnak. Ezen kívül az előadó beszélt a lengyel könyvtárakról, a könyvtári terület összefogásáról, a lengyel könyvtári törvényről, mely többek között előírja az elektronikus kötelezpéldány szolgáltatást. Bemutatta azt az e-dokumentum adatbázist, mely felhasználóbarát és akár e-ISBN alapján is kereshetünk benne.

A záróelőadást *Szőcs Endre*, a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár igazgatója tartotta *Bármilyen is lehet a könyvtár?! A székelyudvarhelyi városi könyvtár helye a közösség életében* címmel. Az előadó bemutatta a könyvtár változatos, sokszínű, közösségeket kovácsoló programjait.

A szakmai napot *Barátné Hajdú Ágnes* azzal az ígérettel zárta, hogy a konferencia anyagát kötetben is kiadják majd, az előadások bemutatói pedig láthatók-olvashatók lesznek az MKE honlapján.

Ásványi Ilona
Egyházi Könyvtárak Egyesülése
elnök